

los dilluns y divendres de cascun semana --- se ha de celebrar una missa matinal, ço és, de aniversari doble o *senar* eiv., a. 1588, cosa il·lustrada per una nota de c. 1782 de la mateixa catedral: «si es entierro que lla-man *senar* o sencillo, no hay achas y nada se paga» (Macabich, *Sta M la Mayor, Crón*, 121, 124).

També literàriament trobem aquesta acc. 'no doblat', des dels orígens literaris, pel mateix temps que en els docs.: «Però, no tenc home per cabalós / qui s' vol servir ['i que vulguí ser servit'], si no ren ['si no ret, si no retorna'], per un, dos: / car servicis *senars* leu romp e fen ['aviat es trenca, es desfà'], / e qui 'l dobla, a y trop bo usatge' ['si el redobla se'n podrà fer molt bon ús'], Cerverí de Girona 36/35 31.¹

Però el fet d'oposar-se a 'doblat', 'doble', feia apte el mot per designar allò que per essència és el contrari de doble, el contrari de divisible per dos: o sigui oposat a *parell*, el nombre impar. I això és el que de seguida trobem també en literatura: «Pregada fo Natana --- que digués la manera, segons la qual --- eléger la dona qui és millor a abadessa. Nathana respòs: --- —Nós som 20 dones, en est capítol, qui havem veu a eléger pastor; segons art, se cové que elejam, d'estes 20 dones, nombre *senar*, qui sia en 5 o en 7, cor aquest nombre és pus cuvinent a elecció que altre» (la coneguda norma per evitar l'empat), Lluïl (*Blanq*, § 24, *NCl*, I, 147.26).

Val a dir que aquest és un sentit que es prestava millor per aparèixer en textos científics o docents: «hom muntiplic un nombre par ab altre, e un *senar* ab altre, per so que sia par: car lo nombre qui és par se pot mils muntiplicar que l *senar*», Lluïl (*Do Pu*, Gili, p. 187), en matemàtica i física: «pendràs ço que trobaràs en son endret de la equació *senar*, e guardar-l'as a part ---» en el *Tractat d'Astrologia* de P. Gilbert i D. P. Corsuno, 3.^r quart del S. xiv; en arquitectura: «que ls antics --- volien que les arcades foren *senars* y no pars», doc. de València de 1591 (*ACCV* VIII, 48).

L'article *senar* d'*AlcM* és valuós, en tant que dóna un nombre considerable de cites antigues, però ple de confusió. Barreja les definicions de les dues accs. bàsiques, i els exs. de l'una i de l'altra, posant-ne uns quants fora de lloc. Si numerem els seus testimonis, tenim l'acc. etimològica 'únic, senzill, despariat' en els testimonis 1 (Mall.), 2 («la donzella aurà dobles guar-niments, e la bèstia no ha mas *senars* armadures», Lluïl), 4-9 (S. xv), 12 (1403). L'acc. 2.ª 'imparell' és la del 3 (Lluïl), 10, 11 i 15 (recents), 16 (S. xvii), i 17-19 (recents). El t.^o testimoni 13 deu ser fals, car sembla tractar-se del verb *sanar* 'guarir' («a persona qui age tersana sanar», *Flos de Med*); als primers s'afegeixen *senaritat* (Lluïl) i *senarment* (Nebr.) Per mitjà d'aquest escrutini numèric d'una obra d'altres filòlegs, també es confirma, doncs, que en els elements antics prepondera de molt l'acc. 'senzill, despariat'.

Segons aquesta obra el mot seria només cat. or. i balear. En realitat ja hem vist que, almenys antigament, abunda en tots cinc dominis dialectals: en massa les dades del Rosselló fins al S. xv, no és creïble que avui s'hi hagi extingit; encara en el S. xvii el Prior de

Perpinyà MAgustí mana que «lo número del ramat sia sempre números *sanàs*», i Josep Tastú explicava «*senar*. cosa no doblada o simple» el 1837. En cat. occid., n'hem vist dos testimonis de la Seu d'Urgell el 1470 (sens dubte avui diuen *escassers* per 'imparells' a Soses, 1964, i altres parts d'Urgell); del P. Va, tenim el testimoni arquitectònic de 1591, i Almela troba «*senar*: obra más o menos adornada ---» entre els ceramistes de Manises (p. 419); potser no es funden en dades recents les definicions de Sanelo: «porpra doble: tela de carmesí doble o Damasco; porpra *senar*: lo mismo, sencilla» i «+*senar*: cosa sencilla» (f° 116r, 126v), però també «*senar*: cosa no doblada o simple», Escrig 1851.

En tot cas el mot entrà ja en la tradició lexicogràfica amb Busa-Nebrixa: almenys en l'acc. més antiga «*senar*: cosa no doblada, *simplex*» i un abstracte «*senar*, no dobladura: *simplicitas*»;² en l'altre sentit degué afegir-l'hi una ed. del Nebrixa català-llatí del segle XVI, que sol citar l'*InuLC*, interessant perquè conté el mot en la seva forma moderna, alterada, en -às: «par, contrari de *senas*: par, paris» (Nebr., 79).

Avui enlloc es conserva el mot en forma tan primitiva com a Mall., on encara l'usen en el sentit més primitiu, i sense aglutinació de la -s: «posava es fil en doble / perque és més fort que *senar*» en una cobla popular, «t_z posttònic torna --- t_s doblat, que persisteix en italià, i a les altres bandes se simplifica en t_s *senà*», «una consonant *senà*», *AMAlcover*, *BDLC* iv, 71; vi, 29. Sens dubte és cert que en el Princ. popularment *senars* s'ha tornat *senassos*, no sols a l'Emp. i Garrotxa, com diu *AlcM*, sinó a Bna. més que enlloc: totes les criatures hi jugàvem «a parells i *senassos*» cap a 1911-17; però la tradició literària de la forma correcta no s'hi ha perdut, ni en els escriptors populars («se farien a *parells* i *senars* qui lleparia la taula», EmVilanova) ni en els grans poetes: «i si dues me'n sabieu / el meu dubte fóra escàs: / o ho faríem a paretles / o bé a parells i *senars*», JoCarner (1914, *Auques i Ventalls*, O. C. Perenne, 191).

El mot *senar* és cosa exclusiva de la nostra llengua: ni s'ha usat fora del català, ni la seva àrea ha sobreex- citat mai dels seus límits, ni es troba en les llengües germanes res de semblant. Per això ha estat ben poc estudiat el seu origen i s'ha trigat a tenir una noció clara de la seva història i els seus matisos; poc estudiat pels filòlegs, els romanistes dedicats a l'etimologia feren com si no existís.

Fins que Spitzer el 1921 tingué el coratge de dedicar-li una nota en el seu llibre *Lexikalisches zum Katalanischen* (§ 163, p. 121), nota breu, i de poc profit per al coneixement del mot i menys per a l'origen, que serví per donar consciència de l'existència d'un obscur problema: car apunta diversos camins, reconeixent que no s'hi veu relació: un oc. ant. *mà senega* 'mà esquerra', i el seu suposat ètímon LL. *SENEX*, *SENIS*, 'vell', ja veu que no hi poden tenir res a veure ('esquerrà' > *'de desigual habilitat' suggeria tímidament), car s'adona que no hi ha camí semàntic practicable, que no lliga -*ega* amb -*ar*, ni la idea de *SENEM* 'vell' amb la